

A néptől védett Népstadion ^[1]

Állambiztonság a kormánypáholyan, 1970

„megjelent egy kissé ittas állapotban lévő személy, s közölte, hogy a párt első titkárával kíván beszélni. A belügyi összekötő és a helyszínbiztosító elvtársak udvariasan közölték, hogy a jelen szituáció nem alkalmas a beszélgetésre, s az elnökség tagjait illetlenség lenne tárgyalásuk közben egyéni kérésekkel megzavarni. [...] Eltávolításakor ütött, rúgott, a legütszélibb hangon szidta az öt eltávolítani igyekvő személyeket. Így többek között megharapta a helyszínbiztosító osztály vezetőjének kezét, saját alosztályunk vezetőjét sípcsonton rúgta, helyettesét ököllel megütötte.”

Bevezető

1945 után a Magyar Kommunista Párt vezetőinek védelmét kezdetben a pártórség látta el, amely a pártállam kiépülésével, immáron kormányórségként állami szervezetté vált. A szervezet 1949-től az államvédelem részeként működött, az ÁVH-ban a X/1. (Kormány- és Pártórség) Osztályként, 1953-tól az „egyesített” Belügyminisztériumban a XIII. Osztályként (1956 májusától Főosztályként). Az 1956-os forradalom leverését követően a kormányórség nem a politikai rendőrség részeként, hanem a belügyminisztérium önálló szerveként folytatta működését, de csak 1957 tavaszáig, amikor visszaintegrálták az állambiztonság szervezetébe, mint a Belügyminisztérium (BM) II. Főosztály 14. Osztálya. 1959 augusztusában azonban a kormányórség véglegesen kivált a Politikai Nyomozó Főosztályból, és a belügyminisztérium önálló intézménye lett. Ugyanakkor a személyek és objektumok operatív, titkosszolgálati eszközökkel történő védelmét végző osztály a politikai rendőrségen „maradt”, és a BM II/5. (Belsőreakció-elhárító) Osztály II/5-h jelzésű alosztályaként folytatta tevékenységét - továbbra is a Kormányórséggel szorosan együttműködve. A főcsoport-főnökségi struktúra felállításával az alosztály a III/III. csoportfőnökségen belül 1962 augusztusától III/III-1/h, míg decembertől III/III-3/c jelzéssel, majd 1966. július 1-étől 1990-ig közvetlenül a csoportfőnöknek alárendelt önálló alosztályként (BM III/III-A) működött. 1990 elején az egység nem jutott a csoportfőnökség sorsára, azaz nem szüntették meg, hanem operatív biztosító alosztályaként visszakerült a BM Kormányórség Parancsnoksága szervezetébe.

Az alosztály legfőbb feladatát a legfőbb állami és pártvezetők (az MSZMP első, majd főtájkára, a Politikai Bizottság tagjai, a Központi Bizottság titkárai, az Elnöki Tanács elnöke, a kormányfő és helyettesei, a belügy- és a honvédelmi, illetve 1956 után egy ideig az igazságügyi miniszter, valamint az Országgyűlés elnöke) személyének és az általuk rendszeresen vagy alkalmanként igénybe vett fizikai terek (jellemzően a lakó- és a munkahelyük) operatív védelme képezte. A „rombolás és merénylet elhárítása céljából kiemelt objektumok” közé tartoztak a protokolláris rendezvényeknek helyet adó, illetve a rendszer irányítóinak szórakozását, kikapcsolódását szolgáló területek is, mint a vadászházak, üdülők - és a Népstadion. A második világháború után kiépülő magyarországi sztálinista rendszer is kiemelt kérdésként kezelte a labdarúgást. *Majtényi György* úgy látja, a kommunista vezetők a focin keresztül igyekeztek láthatatlanná tenni az őket a tömegektől elválasztó határokat, ami annál is fontosabb volt a számukra, mert éppen a dolgozó tömegekre hivatkozva gyakorolták hatalmukat. A tömegekkel való találkozás persze rengeteg veszélyforrást szült, ami indokoltá tette e találkozási helyek, mindenekelőtt a vezetők által leginkább igénybe vett Népstadion operatív „védelmét.”

Kormánypáholly, középen Nagy Imre

(Testnevelési és Sportmúzeum)

A BM III/III-A alosztály 1962-től, más adat szerint 1968-tól végzett ellenőrző munkát a Népstadion és Intézményei Vállalatnál. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy az intézmény korábban „védelem” nélkül maradt volna, ugyanis a belsőreakció-elhárítás sportvonalért felelős alosztálya mindvégig jelen volt a stadionban és környékén. A III/III-A alosztály tevékenysége voltaképpen csak a Népstadion kormánypáholyában megjelenő védett vezetők operatív védelmét megszervezésére és ott tartózkodásuk zavartalanágának biztosítására korlátozódott, így kizárólag a kormánypályát és közvetlen környékét, valamint az ott rendszeres felújítási és szerelési munkákat végző karbantartó műhely dolgozóit ellenőrizték. Az operatív ellenőrzés tapasztalatairól és az objektum biztonsági helyzetéről bizonyos időközönként összefoglaló jelentésekben kellett beszámolni. A Népstadion kapcsán három ilyen jelentés maradt fenn, amelyek közül én az első, 1970-ben keletkezett, a területért felelős *Major Mihály* rendőr őrnagy által készített „monográfiát” közlöm. Méghozzá azért, mert ebből nemcsak a Népstadionban (és a Sportcsarnokban) megjelenő „vezető elvtársak” védelme érdekében kifejtett állambiztonsági munka ismerhető meg, hanem a jelentés egy figyelemre méltó áttekintést is nyújt a stadion létesítésének előzményeiről. E vázlatos történetre ugyan rányomja a bélyegét a korabeli nézőpont, így hangsúlyozza, hogy a stadion megvalósítása - bár nem nélkülözte az előzményeket - a kommunista pártnak köszönhető, illetve nem minden részletében felel meg a téma későbbi kutatási eredményeinek, általában mégis korrekt képet fest a Népstadion keletkezéséről (a felmerült helyszínektől kezdve az 1933-as nagy stadionvitán keresztül a megvalósult építmény főbb technikai jellemzőiig).

Andrássy (Sztálin) út a Hősök terénél, április 4-i ünnepség. A Népstadion makettje.

(fortepan.hu)

A jelentésből kitűnik: a rendszer irányítóira nem leselkedett közvetlen veszély a Népstadionban és a Nemzeti Sportcsarnokban. Problémaként csak a felszolgáló italként tárolásának hiányosságai, illetve a sajtó, konkrétan a televízió munkatársainak rámenőssége, szabályokat semmibe vevő magatartása jelentett, ezeket azonban az illetékesekkel történő megbeszélésen sikerült orvosolni. Említésre méltó rendkívüli eseményre is csak egy esetben került sor, amikor az 1967. márciusi országgyűlési és tanácsválasztások előtt tartott Népfőnt-gyűlésen az egyik küldött kissé kaptos állapotban Kádár Jánossal szeretett volna beszélni, amit természetesen nem engedtek meg neki. Az illető ezt követően agresszívan viselkedett, rátámadt az őt megfékezni kívánó biztosító személyzetre, többek között a III/III-A önálló osztály vezetőjére. Vagyis az akkor már 48 éves *Sándor György* osztályvezető személyesen is közreműködött az esemény biztosítási műveleteiben, és a renitens népfőnt-funkcionárius megrendszabályozásában. A jelentésből kiderül, hogy a kormánypályot, a karbantartókat és a sportcsarnokot jórészt hivatalos és társadalmi kapcsolatokon keresztül tartották szemmel, hálózati személyi beszervezését - a terület jellege miatt - nem tartották fontosnak. (Ez egyébként ebben az időszakban már a rombolás- és merénylet-elhárítás egészére igaz volt.) Alkalmadtán azonban igénybe vették más állambiztonsági szervek hálózati személyeit: 1971 elején például a III/III-A osztály kérte a III/III-3. Osztály vezetőjét, hogy az általuk foglalkoztatott „Angyal János” fedőnevű informátorral ellenőriztesse a Népstadion négy technikai alkalmazóját (közülük hárman szerepelnek a monográfiában is).

A kormánypályot személyes bejárásán, ellenőrzésén kívül az objektum védelme jobbra bürokratikus tevékenységet jelentett: az intézmény dolgozóit ellenőrizték a különböző belügyi nyilvántartásokban. A Népstadionban dolgozók között 1970-ben mindössze hat személyt találtak, akiket politikai okból nyilván tartott az állambiztonság. A kézírásos megjegyzésekből azonban kitűnik, hogy az elkövetkező időszakban valamennyien elhagyták az intézményt. A következő helyzetfelméréskor, 1978-ban, a stadion alkalmazottai közül már csak két személy szerepelt a nyilvántartásban, egyikük a karbantartó műhely egyik villanyszerelője, akit 1974. március 15-én állítottak elő, majd rendőrhatalósági felügyelettel részesítettek. A másik személy az intézményvezető helyettese, akit 1956-os tevékenység miatt börtönbüntetésre ítélték. Az összekötő tiszt, *Major Mihály* (akkor már) alezredes nem tudta megakadályozni kinevezését, ugyanis *Németh Imre* igazgató felelősséget vállalt érte. Ez mindenképpen az állambiztonság lehetőségeinek a korlátait mutatja. Bár az illető politikai téren passzivitást mutatott (csak azt rohadták fel neki, hogy intrikált a vezetők ellen), Major alezredesnek azért sikerült elérnie, hogy a kormánypályottal kapcsolatban nem intézkedhetett. A tiszt emellett megbeszélte az új igazgatóval, *Sárvári Imrével* és a személyzeti osztály vezetőjével, hogy - „a törvényes lehetőségek között” - mindent megtesznek az illető „kiszorítására” a Népstadionból. Az illető 1984-ben már nem dolgozott ott (legalábbis az akkori jelentés már nem említette a nevét), és egyetlen „kompromittált” személyt sem találtak az elhárítási területen, ami 1982-ben kibővült az akkor átadott Budapest Sportcsarnokkal. (Az új csarnok ellenőrzését - például a technikai személyzet kiválasztásánál - már korábban elkezdte az állambiztonság.)

A védett objektum helyzete a hetvenes-nyolcvanas években más tekintetben sem változott lényegesen, az ellenőrzések során nem találtak hiányosságokat, az összefoglaló jelentések szerint a pályotban helyet foglaló vezetőket még verbális támadás sem érte soha. A dossziében mindössze egyetlen, vaklármának bizonyuló fenyegetést rögzítettek: 1986. április 5-én a BRFK ügyeletével egy ismeretlen telefonáló azt közölte, hogy felrobbantják a Népstadion kormánypályotját. Aznap labdarúgó mérkőzést rendeztek ott, amelyen több védett vezető is megjelent. (Kettős rangadóra került sor, a Ferencváros a Budapesti Honvéddal, az Újpesti Dózsa a Vasassal játszott.) A tűzszerészek nem találtak robbanóanyagot vagy szerkezetet, az ott lévő politikusok biztosítását azonban megerősítették.

Az objektum összekötő tisztje, Major Mihály sok tapasztalattal rendelkezett a személy- és objektumbiztosítás terén, ugyanis 1949-től a forradalomig a kormányórságban szolgált. Utána - nagy sérelmére - a karhatalom személyzeti osztályára helyezték, majd 1959-től a mezőgazdasági elhárításnál dolgozott. 1966-ban került a III/III-A önálló osztályra; felettesei értékelése szerint jól végezte a munkáját, ám 1980 szeptemberében - egészségi állapotára tekintettel, kérelmére - nyugállományba helyezték. Utóda rövidesen *Németh Ernő* főhadnagy lett, aki nem sokkal korábban került az osztály állományába (előtte a kormányórságban végzett operatív munkát). 1986-ban kérelmére áthelyezték a Komárom megyei III/III. Osztályra, majd rövidesen visszatért a kormányórságra, 1988-ban pedig a katonai elhárítás beosztottja lett. 1989 júniusában - az országban kialakult helyzetre hivatkozva - saját kérésére elbocsátották.

Az összekötői feladatokat *Endre Dezső* hadnagy vette át, ám az objektum nem sokáig adott neki munkát. A Budapest Sportcsarnok átadásával a védett vezetők a Nemzeti Sportcsarnokot már egyáltalán nem keresték fel, ugyanakkor a Népstadion kormánypályotjában is egyre ritkábban jelentek meg. Mivel ezeken a helyeken a III/III-2. Osztály valamint a BRFK III/III. Osztály is folytatott állambiztonsági tevékenységet, a párhuzamos munkavégzést elkerülendő, 1987 májusában a III/III-A osztály - a két társszervvel egyetemben - a beszüntette az itt folyó operatív tevékenységet.

Források

1.

Monográfia a Népstadionról és a Sportcsarnokról

1970. október 20.

Belügyminisztérium
III/III-A. osztály

„Szigorúan titkos”

Jóváhagyom:

Tárgy: Népstadion és Sportcsarnokról

Lunczer Ferenc r. alez.
osztályvezető

Monográfia

A Stadion építésének terve 1912-ben került napirendre először Magyarországon. 1912-től 1921-ig hatféle terv merült fel a stadion elhelyezésére.

1. Vázlat.

- Lágymányosnak a Duna partjánál kezdődő holt területe (az egykori lágymányosi tó).
- A kelenföldi vasútvonal úgynevezett nádorkerti területe.
- A Magyar Lovasegylet Thököly út-Aréna út (most Dózsa György út)-Kerepesi Út által lefoglalt területén lévő, és megszüntetés előtt álló lóversenypálya.
- A János kórházzal szemben, a Borászati-Szőlészeti Iskola alatt, a volt téglagyár területén.
- A Margit-sziget északi részén.

Az 1921. évi 53. törvénycikk, az úgynevezett testnevelési törvény köteleességévé tette az akkori kormánynak, hogy Budapest területén belül „nagy tömegek befogadására alkalmas” stadiont építsenek. Az Országos Közegészségügyi Egyesület állást foglalt, és leszögezte, hogy a stadionnak feltétlenül a város északnyugati részén kell megépülni. Ezt figyelembe véve újabb tíz terület lett számításba véve kijelölés céljára, Óbudától Ferencvárosig. A tervek javarészeinek megvalósulását megakadályozták a különböző telektulajdonosok érdekei és ellenérdekei.

1933-ban a stadion kérdése már annyira vitatott ügy volt, hogy négy hónap alatt csak a budapesti sajtóban 99 közlemény jelent meg, de a vidéki, sőt külföldi lapok közül is sok foglalkozott a budapesti stadion felépítésének kérdésével. Itt meg kell azonban jegyezni, hogy hazánk 1945-ben bekövetkezett felszabadításáig az addigi uralkodó osztály, illetve hivatalos szervek sohasem tették kellőképpen magukévá a stadion felépítésének gondolatát.

A Magyar Kommunista Párt 3 éves tervjavaslata már leszögezte, hogy Budapest nagy befogadóképességű stadionját fel kell építeni. A stadion elhelyezése kérdésének megoldására az Építéstudományi Intézet kapott megbízást.

A 33 év alatt felmerült javaslatokból döntő módon már csak az aranyhegyi és a lóversenytéri megoldás jöhetett számításba, bár az utóbbi helyzetében is sok változás történt a lóversenytér megszüntetése óta. Időközben a bőséges területre beépítették a Récsei-autóbuszgarázst, egyik sarkát pedig lefoglalta a Sportszarnok, valamint a sportpalota félig kész épületei. A hely kiválasztása szempontjából döntő jelentőségű volt a földalatti vasút kiépítésének elrendelése és az a körülmény, hogy az épülő vonal egyik állomása a Kerepesi út és Hungária körút sarkán lesz, vagyis pontosan annak a területnek a szélén, amelyet a stadion elhelyezésére már korábban is javasoltak. Döntő fontossága volt még annak a szempontnak is, hogy a stadion minél közelebb kerüljön a főváros teljesen beépülő belső területeihez.

A Népstadion tervezői számos tervet nyújtottak be, amíg kormányunk a Gazdasági Főtanács javaslatára a Népstadion mai formájában való felépítését elhatározta. Az építkezés 1948-ban indult meg. A dolgozók tízezrei ajánlották fel társadalmi munkájukat, s aktívan dolgoztak. 1949-ben a VIT résztvevői közül - javarészt külföldiek - mintegy négyezren vettek részt az építkezés munkájában. A Népstadion építőinek sorából mintegy száz sztahanovista került ki, s a munka ütemének meggyorsítására, minőségének fokozására közel százötven újítást vezettek be.

Az építkezés méreteit megfelelően érzékeltetik az alábbi adatok: földmozgatás: 664 000 m³, beton és vasbeton: 45 000 m³, felhasznált betonvas: 25 000 m³, felhasznált cement: 130 000 m³, felhasznált kavics: 55 000 m³, hideg padlóburkolat: 120x120 cm-es bazaltlap és vörös mészkő: 19 500 m³, meleg padló: 3 300 m³, falburkolat 135x35 cm-es bazaltlap: 26 500 m³, piszkei vörös, haraszi sárga, siklósi zöld [márvány]: 2100 m².

A Népstadion a külső részekkel együtt 33 katasztrális holdon terül el. A beépített terület 129 600 m². A küzdőtér - labdarúgó- és salakpálya - területe 17 516 m². A versenypálya körül az úgynevezett földstadion helyezkedik el, a küzdőtérnél kb. tíz méterrel magasabban. A töltést átvágja az északi és déli oldalon egy-egy maratoni kapu, a nyugati oldalon a díszpályához, a keleti oldalon pedig a játékos-kijáró. A Népstadion legjellegzetesebb és legmonumentálisabb része az egyelőre tizenhármas pylonból álló nyugati lelátó. A faltest legmagasabb pontja 32 méter. A vasbeton tribünben két tizenhármas személyes ferdepályás felvonó épült. A pylonokhoz vezető feljárók és az alsó szektorok között 15 m széles, viaduktszerű folyosó létesült, amely szükség esetén az egész nagytribün közönségét be tudja fogadni. Ezen az oldalon középen helyezték el a dísztribünt, amelyhez a közlekedés hajtű alakú alagúton történik. A nagy márványfogadóba van feljáró a díszpályához, amely nyolcvan személy elhelyezésére alkalmas.

A Népstadionnak négy bejárata van a gyalogosok és három a járművek számára. A Népstadion úti széles főbejáratról kezdődőleg negyvennégy pénztárfülke húzódik a Verseny utcai főbejáratig. Ezek a pénztár-, továbbá portásfülkék a kerítést úgy szakítják meg, hogy a kerítés pilléreiént hatnak.

A nézőtér az állóhelyeket megszüntették, az ülőhelyek száma 76 329. A nézőtér elrendeződése a következő: a nagytribün alsó lelátói betűvel vannak megjelölve, A-tól U-ig, a felső lelátók számozása 10-től 27-ig terjed. A toronyépületi oldalon a két maratoni kapu között a lelátók római számmal I-től X-ig vannak megjelölve. A közönség tíz perc alatt teljesen kiürítheti a pályát, illetve ennyi idő alatt a környező utcákra távozhat.

A Népstadion kistengelyében, a körstadion oldalában épült fel a központi épület, amely egyelőre háromemeletes, de tizenkét-emeletesre való felépítése az eredeti tervekben le van fektetve. Egyes berendezési szerkezeti része már ehhez alkalmazkodva létesültek, pl. káznahelyiségek, liftnak. Az épület első és második emeletén irodahelyiségek vannak, földszintjén a reprezentatív kiképzésű márványszarnok, ahol rendszeres a társadalmi rendezvények, sportszövetségek ülései. A szárnyépület emeletein a küzdőtérre néző ablakokkal vannak a hangerősítő apparátusok, gondnoki hivatal stb.

A Népstadion műszaki felszerelése és berendezése a követelményeknek megfelel. A nézőtér hangellátását 20 db 50 wattos hangoszlop felhasználásával egyenletessé tették. Az úgynevezett keverőkbe a stadion egész területéről 150 mikrofonvonal jön be. A nézőtérről jól látható hangoszlopok működését korszerű keverőasztalról 18 mikrofon keverésével biztosítják. 1959-ben készült el a négy fényszórótorny. Tornyonként 80 db 1500 wattos izzó, összesen 480 000 watt megvilágítást adott. Néhány év múlva a megvilágítást új fényforrások felhasználásával fokozták. Tornyonként beszereltek egy-egy 20 000 wattos xenon-gáz világítótestet. Ezeknek színösszetétele a napéval azonos. A régi 1500 wattos izzókból 66-66 db maradt meg a toronyokban, s ezekhez még hozzájött 32-32 db ezer wattos jódgőz fényszóró. Ezekkel az újításokkal a megvilágítás intenzitása 30%-kal javult, azonban szükséges még az intenzitás további növelése. Egy-egy torony felépítéséhez 22 tonna vasat használtak fel. A nagy lelátón lévő toronyok magassága a játéktérről számítva 52 méter, a kis sétányokon lévőké 40 méter. A Népstadion üzemeltetését nem érinti a városi közvilágításban esetleg előálló zavar, miután saját Diesel-áramtelepe van, melyet szükség esetén működésbe léptethetnek.

A Népstadion egyik büszkesége az új sajtóközpont, amely 1966-ra, az Atlétikai Európa-bajnokságra készült el. 24 televízió- és 20 rádiófülke áll a riporterek rendelkezésére, és ezek a televízió-, illetve a rádióközponton keresztül továbbítják híryanagyukat. A sajtóközpont interurbán központja 30 telefonfülkét képes egyidejűleg kiszolgálni. A nézőtérrel dolgozó külföldi újságírók is kaphatnak közvetlen vonalat ülőhelyükhöz, és ezen keresztül a rendezvények ideje alatt kapcsolatban lehetnek külföldi megbízóikkal. A nézőtérre 300 újságíró-asztalka van, szükség esetén ez a szám 700-ra emelhető. A telex-géptávíró-írógépen keresztül továbbítja azonnal külföldre az anyagot és a képtávíron felvett képeket. Ezek a képek a felvételt követő fél órán belül - megfelelő készülékkel - az egész világon vehetők.

Operatív helyzet

A Népstadiont és a hozzá tartozó intézményeket központi igazgatóság vezeti, ettől függetlenül minden intézménynek megvan a maga felelős vezetője. Ezek az intézményvezetők a Népstadion és Intézményei igazgatójának alárendeltségébe tartoznak. A felügyelet alá tartozó központi szervek és intézmények a következők:

Központi Igazgatóság

Gazdasági Osztály

Karbantartó műhely

Gondnokság (Népstadion)

Sportcsarnok

Játékcarnok

Kisstadion és Millenáris

Budapesti Sísánc

Mátraháza

Dunavarsány

Tata (edzőtábor)

Fehér úti sporttelep

Nemzeti Lovarda

Városligeti Műjégpálya

Népszigeti Vízitelep

Népstadion Szálló és Étterem

A központi intézményekhez tartozott még a saját regie [!] felújítási csoport, amely a közelmúltban kivált, felfejlesztett létszámmal vállalati szervezésben, mint az MTS építőipari vállalata önálló vállalként funkcionál.

A Népstadionon belül konkrét elhárítási területünk a kormánypáholly és környékére terjed ki. Ezen kívül - mivel rendszeres karbantartási munkákat végeznek a kormánypáhollyban - elhárítást végzünk a karbantartó műhelyben is, melynek szakmunkásokból álló létszáma kb. 40 fő. Korábban elhárítási területünket képezte a Kisstadion és az új edzőterem is, azonban éveken keresztül a bennünket érdeklő protokolláris rendezvényekre olyan minimális volt az igénybevétel, hogy az operatív elhárító munka további végzése indoktalanná vált.

A Népstadionban - kivéve az Igazgatóság dolgozóit - és karbantartó műhelyben 6 fő dolgozik, akik az antidemokratikus elemek nyilvántartásában szerepelnek:

1. D. J. [...] dekorációs. „1939. jan. 26-tól körzetvezetője volt a Nyilaskeresztes Párt Budapest XIII. ker. szervezetének. 1946. október 30-án a NOT népellenes btt. miatt 10 hó börtönre, 5 év jogvesztésre ítélte." Kutató nyilvántartásban szerepel .

2. H. G. [...] anyagbeszerzési csoportvezető-helyettes. „Horthysta detektívgyakornok volt.SZU-tól átvett hadifogoly. 1950. december 30-án letartóztatták, majd 1952. november 14-től REF alatt állt ."

3. B. J. [...] műhelymérnök. „1940-től 1944-ig, mint zászlós teljesített szolgálatot a Haditechnikai Intézetben. 1940-től a Magyar Közösség tagja volt, és mint sport-sátorvezető [!] tevékenykedett. Részt vett a MK összeesküvésben, 1947. febr. 18-án letartóztatásba lett helyezve. 1948. március 3-án a Budapesti Nb. 10 hó börtönre, 1/5 rész vagyonekzbzásra ítélte. "

4. S. E. [...] betanított munkás. „1956. november 28-án disszidált és 1968. július 2-án tért vissza engedéllyel Franciaországból." Kutató nyilvántartásban szerepel .

5. Sz. I. [...] éjjeliőr. „1934-től teljesített szolgálatot a csendőrség állományában, utolsó rendfokozata cső. őrm. Üldözöttek összeszedésében vett részt. 1947. IX. 20-án gyanúsítottként hallgatták ki. "

6. G. T. [...] karbantartó segédmunkás. „1949-ben egy cionista csoporttal disszidált. 1951. április 7-én tért vissza Izraelből, amnesztiarendelet alapján. Kutató nyilvántartásban szerepel. "

A fentiekben kívül 8 fő szerepel a bűnügyi nyilvántartásban, akik különböző, kisebb súlyú köztörvényes bűncselekmények elkövetéséért voltak elítélve.

E két területen dolgozók között a politikai aktivitás nem nagy, inkább a spontaneitás a jellemző, amikor is egy-egy aktuális bel- vagy külpolitikai eseményt valaki felvetése által megbeszélnek. Ilyen esetekben sem hangzanak el ellenséges vagy demoralizáló kijelentések. A felvetett kérdéseket ki-ki a politikai felkészültsége, felvilágosultsága, az adott kérdéshez viszonyuló szubjektív érzelmei szerint tárgyalja, értékeli. Az antidemokratikus elemek nyilvántartásában szereplő személyek az ilyen nyílt megbeszélésektől, vitáktól általában tartózkodnak. Magatartásukra általában D. J. dekoros magatartása a jellemző, aki az ilyen, spontánul kialakult vitákat egy-egy közbevetett szóval próbálja rossz irányba befolyásolni, de utána el is tűnik, nyílt vitában nem vesz részt. Igazgatóságos vagy más politikai jellegű bűncselekményről, vagy ilyen irányú előkészületről ezidáig tudomást nem szereztünk, ilyenekben intézkedést nem fogantatosítottunk. Egyébként e két terület dolgozói még az intézmény látogatása alkalmával sem kerülnek kapcsolatba a biztosított Vezető Elvtársakkal .

Külön kontingenst képez a Kormánypáholly és környéke jegykezelői brigádja. E brigádokat javaslatunkra - a többi jegykezelőtől függetlenül - szervezték. Tagjai az intézménytől kívül álló nyugdíjas személyek. Jórészt párttag. A J, K és L szektor közvetlen kapcsolatban van a kormánypáhollyal, mely a brigád tagjainak ellenőrzési, intézkedési területe. A brigád létszáma - tartalékokkal együtt - 16 fő. Tagjai közül nyilvántartásban senki sem szerepel. A brigádban 4 fő társadalmi kapcsolattal rendelkezünk, ettől függetlenül az elhárítást végző operatív tiszt aktív kapcsolatban van a brigád valamennyi tagjával. Az eligazításoknak megfelelően feladatukat kulturálisan, de megfelelő határozottsággal látják el, távol tartva a renitenskedő vagy ittas személyeket. Igen jó, elvtársias az együttműködésük az oda beosztott kormányőrségi helyszínbiztosító elvtársakkal is.

Rendezvények alkalmával a kormánypáhollyba két személy van beosztva. Az egyik a technikai feladatokat látja el, míg a másik személy a Vezető Elvtársak büféáruval való ellátását, kiszolgálását végzi. Mindkét személy társadalmi kapcsolatunk.

A tárgyalt két területen rendszeresen ellenőrizzük a BM egyetemes nyilvántartásában a felvételre kerülő dolgozókat. Az ellenőrzés folyamán az egyes személyekkel kapcsolatos észrevételeinket hivatalos kapcsolataink tudomásul veszik, azokban minden esetben megnyugtatóan intézkednek.

Ugyanez vonatkozik a biztonság szilárdítása érdekében tett észrevételeinkre is. Néhány példa e megállapítás alátámasztására.

A kormánypáholly büféjében az italok egy beépített faszekrényben vannak tárolva. Az ajtó normál szekrényzárral volt ellátva. Az egyes rendezvények közötti időben - az néha több hét - rendszeresen megjelentek itt különböző személyek - takarítók, karbantartók stb. -, akik részére egyszerű sorozatkulccsal elérhető volt a szekrény tartalma. Ez a biztonságot igen károsan befolyásolta, mert egy „originál"-t [!] csomagolású, de „elkészített" üvegital csere útján történő bejuttatása, vagy hasonló módon „preparált" cigaretta bejuttatása s felszolgálása beláthatatlan következményekkel járna. Ezen felül higiéniai szempontból is voltak problémák. Észrevételeinket hivatalos kapcsolatainkkal közöltük. A szekrényt azonnal biztonsági zárral látták el, felszámolták a higiéniai hiányosságokat, sőt a büfét még kis hűtőszekrényrel is ellátták.

Hosszú időn keresztül állandó problémát és komoly súrlódást okozott a rádió és televízió munkatársainak nem megfelelő magatartása. Jogot formáltak maguknak a szabad mozgásra - zárt területen is -, nem használták szolgálati jelvényeiket, a jegykezelőkkel és helyszínbiztosítókkal szemben durva, sértő hangnemben beszéltek, jelvényeiket, igazolványaikat idegen - de általuk ismert - személyeknek átadták a rendezvényeken való díjtalan részvétel céljából stb. E problémák ismeretében, ezek megoldása céljából az intézmény igazgatójának kezdeményezésére egy bizottság ült össze. Ezen részt vettek a Filmhíradó és Televízió, a Népstadion és Intézményei felelős vezetői. Felkérésre részt vett még a bizottsági megbeszélésen a BM Kormányőrség helyszínbiztosító osztályának vezetője, valamint az objektum belügyi összekötője. Ezen a megbeszélésen tisztázták az eddig felmerült problémákat, azok okait, s megfelelő intézkedéseket dolgoztak ki a problémák felszámolására, a biztonság fokozása - a problémák a kormánypáholly környékén adódtak -, a jó együttműködés érdekében. Az értekezlet óta eltelt 10 hónap alatt az együttműködésben probléma nem merült fel.

Ez év szeptember 8-án délelőtt a rendészet vezetője ellenőrzése során 4 személyt talált a kormánypáhollyban. Kérdéseire a személyek elmondották, hogy ők az MTS Építőipari Vállalat villanyszerelői - Vida-csoport -, és valamilyen kábelt keresnek. A kormánypáhollyba való belépésre senkitől sem kértek engedélyt. E csoport tagjai a már más helyen érintett, volt saját regie [!] felújítási csoportban dolgoztak, s abból az időből maradt meg nekik a kulcs a kormánypáholly bejárati ajtajához. A fenti esetet a rendészet vezetője azonnal jelentette az intézmény igazgatójának, valamint a belügyi összekötőnek. Az igazgatóval történő megbeszélésünk eredményeképpen azonnal lecserezték a kormánypáholly három bejárati ajtajának zárait, s a kulcsokat az ügyeletlen borítékban helyezték el, melyeket csak indokolt esetben, vezetői engedély alapján, aláírás ellenében lehet felvenni. Az igazgató igazgatósági ülésen közölte az intézményvezetőkkel, hogy karbantartási és egyéb munkák végzésére, a kormánypáhollyba való belépésre csak ő és a Népstadion intézményvezetője adhat engedélyt, más vezető nem.

Megjegyzés:

Befejezésül meg kell említeni, hogy az intézmények legfelső vezetését igen károsan befolyásolja, megosztja az MTS részéről a közelmúltban tett néhány intézkedés, mely ismereteink szerint elsősorban az egyik elnökhelyettes szubjektívizmusának tudható be, mely alapvetően az intézmény igazgatója, Németh Imre irányában volt tapasztalható. Bejelentés alapján - a bejelentő személyét ismerve vitatható a jó szándék - hónapokon keresztül vizsgálatot folytattak az MTS részéről, sokszor nem megengedhető módszerekkel. E vizsgálat - noha elsősorban Németh ellen irányult - több, az intézménynél vezető beosztásban lévő személyt érintett. Fegyelmi eljárás alapját képező káros cselekményt vagy visszaélést a vizsgálat nem hozott felszínre, egyéni magatartásbeli problémák miatt egy-két személyt figyelmeztetésben részesítettek. Jelenlegi, legújabb információink szerint az érintett elnökhelyetteset leváltották - nem valószínű, hogy ez ügyből kifolyólag - s más munkaterületre helyezték. Feltételezhetően pozitív javulás várható az igazgatóság vezetési munkájában, az MTS-hez mint felügyeleti szervezethez való viszonyában. A hosszú vizsgálat folyamán - szóban kapcsolatainktól rendszeres tájékoztatást kaptunk - véleményét nem nyilvánítottunk, annak eredményét nem befolyásoltuk. Az objektumban végzendő feladatainktól ez távol áll, így a belső vezetési problémák megoldására nem vagyunk illetékesek.

A két objektumban 5 fő hivatalos és 5 fő társadalmi kapcsolattal rendelkezünk. E kapcsolatokon keresztül megfelelőképpen el tudjuk látni a rombolás-merénylet elhárítási feladatainkat. Hálózatépítés az objektumban nem indokolt, mivel a rombolás-merénylet szempontjából érzékeny területeket társadalmi kapcsolatainkkal megnyugtatóan átfogjuk.

Az objektumokkal más irányú feladatok megoldása céljából kapcsolatot tart a saját csoportfőnökségünk MTS-sel foglalkozó alosztálya, valamint a XIV. ker. rendőrkapitányság TT alosztálya.

Sportcsarnok

A II. világháború alatt, 1942-ben készült el, és 1953-ban került a Népstadionhoz. A sportcsarnokban különböző sportágak edzőtermei vannak elhelyezve. Földszintjén helyezték el az üzemi konyhát, tágas étkező teremmel. Ugyancsak a földszinten van a Népstadion és Intézményei elhelyezése is. A labdajátékos szabadtéri pályák is a sportcsarnokhoz tartoznak.

A nagycsarnokban a küzdőteret körülvevő nézőtér befogadóképessége 2151, mely számos rendezvényen kicsinek bizonyul. A különböző sportágak edzései, versenyei céljára történő igénybevétel mellett esetenként itt tartanak meg a párt és egyéb mozgalmi szervek által szervezett nagygyűléseket. E protokolláris jellegű rendezvényeken megjelentek a párt és kormány vezetői, esetenként külföldi államférfiak is. A tömeggyűlések alkalmával a küzdőteret nézőtérre alakítják át, így a befogadóképesség kb. 2 500-ra növelhető. Az utóbbi évek tapasztalata azt bizonyítja, hogy a protokolláris jellegű rendezvények számára történő igénybevétel csökkenő tendenciát mutat, s évenként 1-2 rendezvényre korlátozódnak.

A sportcsarnok össz dolgozóinak létszáma kb. 40 fő. Ebből két személy szerepel az antidemokratikus elemek nyilvántartásában:

H. M. [...] fűtő. „1948-ban mint honvéd vezetői utasításra egy amerikai filmszolgálatnak anyagokat szolgáltatott ki. 1949. III. 29-én a Bp.-i HB az ellene emelt vád alól a Kbp. 306. § 6. p. alapján felmentette. 1956. V. 8-án a Föv. Bíróság igazgatás btt. miatt 2 év 2 hó börtönrre, 3 év politikai jogvesztésre ítélte.” Nevezett ezen kívül kisebb súlyú köztörvényes bűncselekményért két esetben volt elítélve.

N. Z. [...] segédmunkás. „1969. VIII. 15-én elfogva, mivel Nyugatra akart szökni. Átadva a Győri V. J. Rendőrkapitányság bünyügyi alosztályának.” Kutató nyilvántartásban. Nevezett ezen kívül kisebb súlyú köztörvényes bűncselekményért egy esetben el volt ítélve, egy esetben a bíróság próbára bocsátotta.

A fentiekben kívül egy személy szerepel a bünyügyi nyilvántartásban, aki kisebb súlyú bűncselekményért 6 hó felfüggesztett börtönrre volt ítélve.

A sportcsarnok régebbi dolgozói közül még egy személy szerepelt az antidemokratikus elemek nyilvántartásában:

T. I. [...] főgépész-helyettes. Nevezett a múltban Jutason végzett tiszthelyettesi iskolát, s mint ht. tiszthelyettes teljesített katonai szolgálatot 1945-ig. Hadművelési területen nem volt. A felszabadulás óta eltelt 25 év alatt sem politikai, sem emberi magatartása ellen kifogás nem merült fel. Néhány évvel ezelőtt pártagnak vették fel, majd tagja lett az alapszervezet vezetőségének. Múltját nem tagadta el, azt tagfelvételtkor az alapszervezetével s a kerületi pártbizottsággal tudatta. Addigi pozitív politikai magatartása, párttagsága alapján 1969 márciusában javaslatunkra törölték az antidemokratikus elemek nyilvántartásából.

A sportcsarnok dolgozóinak többsége az idősebb korosztályból kerül ki. Iskolázottságuk, politikai képzettségük alacsony szintű. Ennek következtében a politikai aktivitás, a politikai kérdésekkel való foglalkozás minimális. Ellenséges megnyilvánulásról ezideig tudomást nem szereztünk. Protokolláris rendezvények alkalmával munkájukat lelkiismeretesen, jól látják el, kéréseinknek a legmesszebbmenőkig eleget tesznek. Sem hanyagság, sem más szempontból egy személy sem esett kifogás alá.

Az utóbbi évek folyamán egy esetben fordult elő protokollrendezvényen komolyabb rendzavarás. 1967 februárjában a Hazafias Népfront tartott nagygyűlést, melyen megjelentek a Párt és Kormány Vezetői. A nagygyűlés rendben lezajlott, s ezt követően az elnökség elvonult az alagsorban lévő asztalitenisz-edzőterembe, mely ilyen esetekben az elnökség gyülekezéshelyéül szolgál. Miután a közönség eltávozott, az alagsorban megjelent egy kissé ittas állapotban lévő személy, s közölte, hogy a párt első titkárával kíván beszélni. A belügyi összekötő és a helyszínbiztosító elvtársak udvariasan közölték, hogy a jelen szituáció nem alkalmas a beszélgetésre, s az elnökség tagjait illetlenség lenne tárgyalásuk közben egyéni kérésekkel megzavarni. Közölték még az illetővel, amennyiben olyan jellegű problémája van, amelyet csak a Vezető elvtárs tud megoldani, úgy keresse fel a pártközpontban, s kérje meghallgatását. A felkérésre, hogy hagyja el a sportcsarnok területét, durván válaszolt, s kijelentette, hogy ő addig el nem megy, amíg a Vezető elvtárral nem beszél. Hogy ennek bizonyosságát adja, hangosan elkezdte kiáltozni a Vezető elvtárs nevét. Eltávolításakor ütött, rúgott, a legütszélibb hangon szidta az őt eltávolítani igyekvő személyeket. Így többek között megharapta a helyszínbiztosító osztály vezetőjének kezét, saját alosztályunk vezetőjét sípcsonton rúgta, helyettesét ököllel megütötte. Az egyik helyiségbe való bevezetése után a helyiségben lévő vívtört felkapva támadt alosztályunk vezetőjére, azonban támadását az alosztályvezető és az összekötő - kicsavarva kezéből a tört - megkücsöcsözte.

A későbbi ellenőrzés során megállapítást nyert, hogy az illető a Hazafias Népfront egyik kerületi funkcionáriusa, aki a nagygyűlésen meghívottként vett részt. Megállapítást nyert az is, hogy az illető garázdaság és egyéb életellenes bűncselekmény miatt - súlyos és könnyű testi sértés - több esetben el volt ítélve. A személyt további intézkedés céljából átvette a BRFK Politikai Osztálya.

Az objektumban egy hivatalos és egy társadalmi kapcsolattal rendelkezünk. Kapcsolataink létszámának növelése nem szükséges, mert a rendezvényekkel kapcsolatos feladatainkat a két kapcsolaton keresztül megfelelően el tudjuk látni.

Megjegyezni kívánom, hogy protokolláris rendezvények alkalmával a világosítással, hangosítással stb. kapcsolatos feladatokat a Népstadion karbantartó csoportjának szakemberei látják el, akik közvetlen kapcsolatban vannak a belügyi összekötővel.

Feladatok:

Az elkövetkezendő időben az alábbi feladatok végrehajtását tartom szükségesnek:

- Csoportfőnökségünkön belül felvenni a kapcsolatot az MTS, ill. a Népstadion és Intézményei igazgatóságának dolgozóival kapcsolatot tartó belügyi összekötővel a problémák megbeszélésére, a kölcsönös tájékoztatás, segítségnyújtás, az operatív munka hatékonyabbá tétele céljából.
- Azonos céllal, de más jelleggel felvenni a kapcsolatot a BRFK XIV. ker. Rendőrkapitányság TT alosztályának illetékes operatív tisztjével, Apjok Tibor r. szds. elvtárral.
- A karbantartó műhelyből más területre, pártfunkcióba kiemelt társadalmi kapcsolatunk pótlása.
- A kormánypályó és környéke jegykezelői brigádjában beálló hiányok ellenőrzött személyekkel történő pótlása.
- Mindhárom objektumban az újonnan felvételre kerülő dolgozók előzetes ellenőrzése a BM egyetemes nyilvántartásában, az objektumok további fertőzöttségének meggátítása végett.
- Amennyiben a meglévő társadalmi kapcsolatok közül valamely oknál fogva - betegség, elhalálozás stb. - valakivel kapcsolatunk megszűnik, új kapcsolat létesítését a megadott határidőn belül végre kell hajtani.

Budapest, 1970. október 20.

[popup title="Major Mihály r. őrgy" format="Default click" activate="click" close text="Alatta kézzel írva: „L. Nyolczas [Béla] alezr. 70. X. 24.” Nyolczas a területért felelős csoportvezető volt 1967-től 1971-ig. ÁBTL 2.8.1. 8226.”] [2]

készült: 1 pld.
kapja: OD-11-
nytsz.: 5/1-775.
készítette: MM/Hné

Jelet: Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (ÁBTL) 3.1.5. O-20007/6. 32-42. - Gépell tisztázat Major Mihály aláírásával.

Címkék:

[Magyar Kommunista Párt](#) [3]

[belügyminisztérium](#) [4]

[AVH](#) [5]

[III/III.](#) [6]

[Csoportfőnökség](#) [7]

[Politikai Bizottság](#) [8]

[Központi Bizottság](#) [9]

[Elnöki Tanács](#) [10]

[Népstadion](#) [11]

[Sportcsarnok](#) [12]

[BRFK](#) [13]

Kiadás: 16. évfolyam (2016) 3. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/a_neptol_vedett_nepstadion.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/a_neptol_vedett_nepstadion.html

[2] <https://www.archivnet.hu/.../ftn27>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/magyar-kommunista-part>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/belugyminiszterium>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/avh>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/iiiiii>

[7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/csoportfonokseg>

[8] <https://www.archivnet.hu/cimkek/politikai-bizottsag>

[9] <https://www.archivnet.hu/cimkek/kozponti-bizottsag>

[10] <https://www.archivnet.hu/cimkek/elnoki-tanacs>

[11] <https://www.archivnet.hu/cimkek/nepstadion>

[12] <https://www.archivnet.hu/cimkek/sportcsarnok>

[13] <https://www.archivnet.hu/cimkek/brfk>